meie ühiskonnas tegutsevad võõrad mõjud ja kuivõrd vähe me suudame oma kultuuri rakendada rahvuse võitlusse enda alahoiu heaks. Nagu selgus, oli n. n. vaikiv aeg tulnud vägagi kasuks kõigi omakultuurilise ja rahvuslike algatuste lämmatamisele, teisalt aga soodustanud vähemusrahva kultuuromavalitsuse sildi all niihästi intensiivset poliitilist organiseerumist oma liikmeskonnale, selle natslikku tasalülitumist, kuid ka oma tegevusala tunduvat laiendamist väljapoole vähemusrahvuse loomulikke piire. Verelaskmise kõrval Eesti rahvusele jääb kadaklus nüüd tagantjärele lasuma riigile ka majandusliku ballastina.

Võiks arvata, et kadakluse arendamisele on ümberasustamisega tulnud lõpp, kuid kindel see veel ei ole. Kuigi saksa kultuuromavalitsus on 1. jaanuarist 1940 seaduses ette nähtud motiividel likvideeritud ja saksa koolide tegevus lõpetatud, püüavad kõik saksa seltsid ja kogudused oma tegevust jätkata ning lahkunute asemele värvata ridade täiendamiseks vastavate kalduvustega inimesi eestlaste hulgast. Kui ühelt poolt on nõutud kindlat vastuastumist kadakluse levimisele, on teisal kadaklus võetud isegi kaitse alla. Sellekohane poleemika ajakirjanduses paisus õige elavaks.

Nii palju kui ümberasujate kohta on saadud andmeid, on nad paigutatud Poolalt vallutatud ja Saksamaaga administratiivselt ühendatud maakondadesse, peamiselt endise Poola koridori ja Poznani piirkondadesse, kust poolakaid on massiliselt välja saadetud ja nende varandused võõrandatud. Baltlastel ja kadakatel on seal kolonistide ülesanne, muuta endised

Eesti kroonika 1939, lk. 45